



Dyscalculieprotocol

Op de Vrije School Rotterdam West moet, per schooljaar 2018-2019, gestart worden met het protocol Ernstige Reken Wiskunde problemen en dyscalculie, een uitgave van Van Gorcum. In dit document vast opgenomen ter kennisgeving en voorbereiding.

1. Visie op (leren) rekenen/rekenbeleid

(rekenen in de vrijeschool (algemeen), kerndoelen, referentieniveau etc)

Het landelijk protocol voor leerlingen van 4 tot 12 jaar met (Ernstige) Reken/Wiskunde problemen en Dyscalculie (protocol ERWD) richt zich op het basisonderwijs, het speciaal basisonderwijs en het speciaal onderwijs. Het protocol biedt een stappenplan voor de school om iedere leerling kwalitatief zeer goed rekenonderwijs te geven. Als het met behulp van individuele handelingsplannen en interne hulpverlening niet lukt om een problematische of stagnerende reken/wiskundige ontwikkeling bij een leerling te doorbreken, dan komen de externe deskundigen in beeld. Het protocol beschrijft op praktische wijze de fasen en de stappen die daaraan voorafgaan en ook de procedure van het externe diagnostisch onderzoek en de begeleiding in de school die de leerling vervolgens nodig heeft.

Ernstige reken/wiskunde-problemen zijn afstemmingsproblemen tussen het onderwijs en het kind, waarbij de ontwikkeling van het rekenwiskundig denken en handelen van het kind ernstig wordt belemmerd. De oorzaak kan liggen in afstemmingsproblemen, kind kenmerken of een combinatie hiervan.

We spreken pas van dyscalculie als ernstige reken/wiskunde-problemen, ondanks begeleiding, erg hardnekkig blijken en de ontwikkeling van het kind stagneert.

Het belangrijkste doel van het protocol ERWD is het bieden van kansen aan kinderen om zich optimaal te ontplooiën op het gebied van rekenen/wiskunde. Daar waar leerlingen problemen ervaren bij rekenen/wiskunde dient het onderwijs te worden afgestemd op de problematiek van de leerling.

In het boek ERWD worden twee modellen besproken die aanknopingspunten bieden om de rekenwiskundige ontwikkeling van leerlingen te volgen, observeren en analyseren: het handelingsmodel (ook wel bekend als het ijsbergmodel) en het drieslagmodel. Het handelingsmodel is een schematische weergave van de rekenwiskundige ontwikkeling zoals die geldt voor alle leerlingen. Er zijn vier handelingsniveaus:


1. Informeel handelen in werkelijkheidssituaties (doen)
2. Gebruik maken van representaties van werkelijke objecten en situaties (realistische denkmodellen)
3. Gebruik maken van schematische en meer abstracte representaties (wiskundige denkmodellen)
4. Redeneren op basis van tekst, getallen of een combinatie van beide (formeel handelen,

berekeningen uitvoeren, symboliseren)

Het drieslagmodel houdt in dat leerlingen opdrachten leren oplossen aan de hand van drie sleutelwoorden: plannen, uitvoeren en reflecteren (zie blz. 20 voor een grafische weergave van het drieslagmodel).

Bij goed onderwijs stemt de leraar het onderwijsaanbod zo goed mogelijk af op de onderwijsbehoeften van de leerling. Als er dan toch problemen ontstaan, kijkt de leraar niet alleen naar onderwijsfactoren maar ook naar kind kenmerken (zie blz. 21 voor een grafische weergave van de combinatie drieslagmodel, handelingsmodel en kind kenmerken)

In het protocol worden vier fasen onderscheiden in onderwijsbehoeften van leerlingen bij het leren van rekenen-wiskunde:



Fase Blauw	Een bovengemiddelde rekenwiskundige ontwikkeling.
Fase groen:	een normale rekenwiskundige ontwikkeling; geen specifieke onderwijsbehoeften
Fase geel:	geringe reken-wiskunde-problemen op deelgebieden; op die deelgebieden ontstaan specifieke onderwijsbehoeften
Fase oranje:	ernstige rekenwiskunde problemen, die in principe door deskundige begeleiding oplosbaar zijn binnen de school; specifieke onderwijsbehoeften
Fase rood:	ernstige en hardnekkige reken-wiskunde-problemen

In dit protocol worden drie manieren van lesgeven onderscheiden, de drie sporen:
Spoor 1: De leraar kan omgaan met geringe verschillen in de groep - de klas als homogene groep.

Spoor 2: De basis voor passend onderwijs; de leraar onderwijst diagnosticerend en daardoor wordt afstemming op de onderwijsbehoeften van de groep gerealiseerd - differentiatie in subgroepen.

Spoor 3: Diagnosticerend onderwijzen krijgt verder vorm, waardoor tot afstemming op specifieke onderwijsbehoeften van individuele leerlingen wordt gekomen - individuele benadering.

In hoofdstuk 10 (Protocol ERWD) wordt een stappenplan met richtlijnen besproken om het reken-wiskunde-onderwijs optimaal af te stemmen op de onderwijsbehoeften van de

leerlingen.

Voor het succesvol implementeren van dit protocol zal in schooljaar 2018-2019 extra tijd ingeruimd moeten worden in de vergadertijd voor de net aangestelde Rekenspecialist (nog vast te stellen). Samen met de IB-er en Remedial Teacher zal er in het team gewerkt gaan worden met het ERWD-protocol. De voorstellen die in dit protocol worden gedaan zullen vertaald moeten worden naar de praktijk van onze school.

Juli 2018, opgesteld door Frouke Beekman